

УДК: 330.3:330.4

БОНДАР О.С., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: osbondar22@gmail.com

ТКАЧЕНКО О.В., канд. педагог. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЦИРКУЛЯРНА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ: ЕКОЛОГІЧНІ ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Поєднання інноваційних підходів циркулярної економіки та принципів управління навколишнім середовищем дозволяє суб'єктам господарювання зменшити витрати природних ресурсів, підвищити якість продукції та зменшити негативний вплив на довкілля. Цей підхід передбачає створення сталої економіки, де бізнес працює в гармонії з природою, забезпечуючи економічний успіх і зберігаючи навколишнє середовище для майбутніх поколінь.

Ключові слова: циркулярна економіка; лінійна економіка; бізнес-модель; сталий розвиток, управління відходами.

Bondar O., Candidate of Economic Sciences (PhD)

Tkachenko O., Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Bila Tserkva National Agrarian University

CIRCULAR ECONOMY IN UKRAINE: ENVIRONMENTAL CHALLENGES AND WAYS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

The combination of innovative approaches of the circular economy and the principles of environmental management allows business entities to reduce the consumption of natural resources, improve the quality of products and reduce the negative impact on the environment. This approach involves creating a sustainable economy where business works in harmony with nature, ensuring economic success and preserving the environment for future generations.

Key words: circular economy; linear economy; business model; sustainable development, waste management.

У сучасному світі загострення екологічних проблем та виснаження природних ресурсів змушує людство переосмислити підходи до економічної діяльності. Одним із таких інноваційних підходів є концепція циркулярної економіки, яка передбачає замкнутий цикл виробництва та споживання, з мінімізацією відходів та максимально ефективним використанням ресурсів. Принципи циркулярної економіки тісно пов'язані з екологічним управлінням, що має на меті збереження навколишнього середовища для майбутніх поколінь.

Циркулярна економіка є альтернативною до традиційної лінійної моделі «взяти-використати-викинути». Основна ідея циркулярної моделі полягає у створенні циклічних процесів, у яких ресурси використовуються повторно, зменшуючи тим самим відходи. Це може включати переробку відходів у нові продукти, повторне використання матеріалів або навіть створення біологічних продуктів, які можуть безпечно повертатися до природного середовища після використання.

Основними принципами циркулярної економіки є: розроблення продуктів для довготривалого використання: проектування речей таким чином, щоб вони могли служити довго, а їхні компоненти могли бути перероблені або відновлені; використання відновлюваних ресурсів: Максимальне використання відновлюваних матеріалів та джерел енергії; відновлення природних систем: Сприяння відновленню екосистем за допомогою розумного використання ресурсів і перехід на стійкі методи виробництва.

Управління навколишнім середовищем є багатогранною дисципліною, яка спрямована на гармонізацію людської діяльності з потребами екосистеми. Це включає в себе як практичні методи управління, так і законодавчі ініціативи, що регулюють використання природних ресурсів і захист довкілля.

Ключові принципи екологічного управління включають: запобігання забрудненню: Кращою стратегією є не очищення після забруднення, а попередження виникнення шкідливих викидів. Циркулярна економіка пропонує механізми зменшення відходів ще на стадії виробництва; раціональне використання ресурсів: Екологічне управління передбачає зменшення надмірного використання ресурсів та ефективність їх споживання. У рамках циркулярної економіки важливо створювати товари з мінімальними витратами матеріалів та енергії; збереження біорізноманіття: Захист та відновлення екосистем, флори та фауни є важливим завданням. Циркулярна економіка допомагає уникати екологічних руйнувань, впроваджуючи стійкі підходи до використання природних ресурсів.

Управління довкіллям базується на потребі забезпечення збалансованого розвитку економіки, що не шкодить природі. Цей принцип доповнює циркулярну економіку, адже обидві моделі спрямовані на забезпечення економічного зростання без шкоди довкіллю.

Україна має значний потенціал для впровадження циркулярної економіки завдяки низці факторів:

Сільськогосподарські відходи: Україна є однією з провідних аграрних країн, і велика кількість сільськогосподарських відходів може бути перероблена для створення біогазу, компосту або інших ресурсів.

Гірничо-металургійна промисловість: Металургія є одним із ключових секторів економіки України, і впровадження циркулярних технологій у цьому секторі може зменшити енерговитрати та використання природних ресурсів, наприклад, через переробку металобрухту.

Інновації в будівництві: У будівельній галузі циркулярна економіка може сприяти зменшенню відходів шляхом повторного використання будівельних матеріалів, реновації старих будівель замість їх знесення, а також використання екологічно чистих матеріалів.

Перероблення відходів: У країні існує нагальна проблема із твердими побутовими відходами. Створення ефективних систем збору, сортування та переробки сміття дозволить зменшити кількість відходів на звалищах і сприятиме перетворенню відходів на ресурс.

Хоча потенціал циркулярної економіки в Україні величезний, існує низка викликів, які заважають її повноцінному впровадженню. Законодавство України ще не повною мірою адаптоване для підтримки циркулярної економіки. Потрібні чіткі закони, які регулюватимуть питання переробки, повторного використання матеріалів та стимулювання підприємств до екологічно стійкої діяльності.

Для успішного впровадження циркулярної економіки необхідна розвинута інфраструктура для сортування, переробки та транспортування відходів, яка в Україні поки що знаходиться на початковому етапі розвитку. Перехід на циркулярну модель потребує значних капіталовкладень у технології переробки, впровадження інновацій та створення інфраструктури. Для цього необхідна як державна підтримка, так і інтерес з боку бізнесу.

Україна рухається в напрямку циркулярної економіки завдяки міжнародним зобов'язанням, зокрема, у рамках Угоди про асоціацію з ЄС. Одним із ключових завдань є інтеграція принципів циркулярної економіки в національну стратегію розвитку. Український уряд вже приймає перші кроки для стимулювання сталого використання

ресурсів та екологічного управління, зокрема через програми енергозбереження та реформу управління відходами.

В Україні вже існують успішні приклади використання циркулярної економіки. Кілька компаній у галузі переробки, зокрема у сфері паперових відходів та пластику, впроваджують інноваційні підходи для переробки відходів та їх повторного використання («Київміськвторресурси», «УкрЕкоПром», «Вторма», «Київкартон» та інші).

Сільськогосподарські підприємства починають впроваджувати біогазові установки, які перетворюють аграрні відходи на енергію, зменшуючи залежність від викопних видів палива.

У містах з'являються стартапи та малі підприємства, що займаються екофрендлі продукцією — від одягу зі вторинних матеріалів до упаковок, що розкладаються.

Циркулярна економіка є перспективним напрямком для сталого розвитку України. Вона не тільки дозволяє зменшити негативний вплив на довкілля, але й сприяє економічному зростанню шляхом створення нових робочих місць і технологічних інновацій. Хоча на шляху впровадження існує низка викликів, за підтримки держави, бізнесу та міжнародних партнерів, Україна може перейти на циркулярну модель і стати прикладом для інших країн у сфері екологічної відповідальності та сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. Cezarina, Chivu, Viorel, Paunoiu, Afteni, M.. (2024). Study on the transition from the linear economy to the circular economy. *Annals of «Dunarea de Jos» University of Galati Fascicle V Technologies in machine building*. 39. 49-55. 10.35219/tmb.2021.08.

2. Ho, Yi-Hui, Lin, Chieh-Yu. (2024). Circular economy implementation and sustainability performance of the textile industry in an emerging economy. *International Journal of Clothing Science and Technology*. 36. 10.1108/IJCT-02-2024-0048.

УДК 339.9

БІЛИК О.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: bilyk.olha@btsau.edu.ua

ПОЛІЩУК С.П., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

E-mail: polishchuk.svitlana@btsau.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН ПІД ЧАС ВІЙНИ

Проаналізовано вплив війни на зовнішньоекономічну діяльність України. Виявлено загальні тенденції експортно-імпортних операцій. Визначено бар'єри для вітчизняного експорту.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, експорт, державне управління.

Bilyk O., Candidate of Economic Sciences (PhD)

Polishchuk S., Candidate of Economic Sciences (PhD)

Bila Tserkva National Agrarian University

FEATURES OF UKRAINE'S FOREIGN ECONOMIC ACTIVITIES IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS DURING THE WAR

The impact of the war on the foreign economic activity of Ukraine is analyzed. The general trends of export-import operations have been revealed. Barriers to domestic exports have been identified.

Key words: foreign economic activity, export, state administration.